

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

житлового забезпечення близької людини тощо). Також незахищеною залишається сторона, яка орендувала або придбала у власність таке житло (виходить, що її позбавляють житла).

Отже, можна зробити такі висновки: по-перше, закріплені у ст. 822 Цивільного кодексу переважні права наймача обмежують право наймодавця розпоряджатися вільно розпоряджатися власним майном; по-друге, переважні права наймача порушують принцип свободи договору, а саме свободу вибору контрагента, та перешкоджають вільному волевиявленню сторони (наймодавця); по-третє, при реалізації наймачем своїх переважних прав може постраждати третя сторона; по-четверте, потрібно внести зміни до ст. 822 Цивільного кодексу, зобов'язавши наймодавця лише повідомити наймача у формі, в якій був укладений договір найму житла про відмову від переукладення договору та (або) намір укласти договір з іншою особою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борисова В. І. Цивільне право : підручник у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького – Х. : Право. – 2011. – Т. 2. – 816 с.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. - № 40-44. – С. 356.
3. Омельчук О. С. До визначення підстав зміни правовідносин, пов'язаних з житлом // Актуальні проблеми держави і права. – 2007. – вип. 33. – С. 49-56.
4. Цюкало Ю. В. Щодо розуміння свободи договору: теоретико-прикладний аспект / Ю. В. Цюкало // Часопис Київського університету права. – 2013. - № 1. – С. 209-212.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Овчаренко Н.М.

Студентка V курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Глуценко Н.В.

асистент кафедри АГПФЕБ Сумського державного університету

Право на охорону здоров'я виступає ключовим елементом конституційних прав і свобод, передумовою реалізації яких є можливість отримання медичної допомоги за рахунок доступності основних життєво необхідних лікарських засобів. Серед завдань, які

постають перед державою в даній сфері є забезпечення доступу населення до ефективних, безпечних і якісних ліків, а також своєчасне надання об'єктивної, доступної та достовірної інформації про лікарські засоби.

Науково-технічні розробки, новітні технології, способи лікування, лікарські засоби та інші результати наукової діяльності у сфері охорони здоров'я є об'єктами інтелектуальної власності, що охороняються правом промислової власності як винаходи, промислові зразки або знаки для товарів та послуг.

Охоронний документ на об'єкт інтелектуальної власності надає його власнику виключне право на використання та розпорядження цим об'єктом, що ставить його у монопольне становище на ринку і дає право на свій розсуд проводити ліцензійну та цінову політику, на меті якої стоїть отримання прибутку.

Таким чином постає дві проблеми: з одного боку, лікарські препарати чи саме лікування стають недоступними для всіх людей через свою високу вартість, а з іншого боку результат наукових досліджень, захищений правом інтелектуальної власності, є недоступним для інших науковців, що унеможливує подальші наукові пошуки, затримує науковий прогрес, а для сфери медицини це відображається на здоров'ї та житті великої кількості людей [1].

Провідним напрямом економічного розвитку для України було б проголошення набуття статусу держави з ринковою економікою і вступ до Світової організації торгівлі (СОТ). При цьому важливо врахувати національну нормативно-правову базу, яка повинна забезпечувати переваги вільної торгівлі і міжнародної системи правового регулювання.

Угода TRIPS (угода про торгові аспекти прав інтелектуальної власності (ІВ) встановлює необхідні стандарти в сфері прав інтелектуальної власності й зобов'язує країни – учасниці ВТО забезпечити повну патентну охорону (як виробничих процесів, так і самих продуктів) на термін не менш 20 років.

Як свідчить і судова практика, і дослідження науковців, поширеними є такі дії суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я і інтелектуальної власності, що мають своїм наслідком порушення прав суспільства на об'єкти, які стали суспільним надбанням і можуть використовуватися для сприяння у реалізації прав, зокрема пацієнтів. Такі порушення відбуваються шляхом монополізації об'єктів, патенти, права, свідоцтва, на які вже закінчився строк чинності.

Формою порушень прав суспільства і суб'єктів господарювання є недобросовісна монополізація позначень у таких випадках [2]:

1) реєстрація торговельної марки на території України, або поширення дії міжнародної реєстрації на таке позначення, без мети її використання;

2) реєстрація як торговельні марки позначення, що відтворюють географічні зазначення;

3) реєстрація як торговельна марка позначення, що відтворює назву лікарського засобу.

Державна політика щодо інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я спрямована на регулювання доступу населення до лікарських засобів та лікування. Державні важелі впливу полягають у визначенні критеріїв патентоспроможності ліків, способів та методів лікування, інших об'єктів інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я, а також нормативному закріпленні строків дії патенту.

Ще одним напрямком державної політики в означеній сфері є запобігання недобросовісній конкуренції та антиконкурентна практика, а також встановлення правил про вичерпання прав на об'єкти патентування. Механізм примусового ліцензування являє собою значний важіль впливу на ринок фармацевтичних та медичних послуг, який дозволяє знизити ціни на ліки або отримати від патентовласника дозвіл на виробництво оригінального чи генеричного препарату. Так, одна з небезпек полягає в тому, що такі дії будуть перешкоджати проведенню подальших комерційних досліджень для отримання нових препаратів, а також можуть створити несприятливе середовище для інвестицій у інноваційну фармацевтичну промисловість [3].

Як свідчить судова практика, випадки судового захисту від подібних зловживань правами, що ініціюються окремими громадянами чи суб'єктами господарювання, є поодинокими і не завжди досягають поставленої мети. Така ситуація у сфері охорони здоров'я призводить до ускладнень у реалізації прав людини у сфері охорони здоров'я, зокрема, передбаченого ч. 1 ст. 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, відповідно до якої держави-учасниці визнають право кожної людини на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я [4].

Стосовно лікарських засобів, суспільна користь патентної охорони та захисту ліків укладається в стимулюванні розробки нових препаратів. Відповідно до Угоди TRIPS патентування лікарських засобів має здійснюватися справедливо, з дотриманням основних принципів суспільної охорони здоров'я й, одночасно, захистом інтересів власника патенту. При приведенні національного законодавства у відповідність з Угодою TRIPS рекомендується передбачати гарантії для захисту суспільних прав, аналогічні тим, що містяться в Угоді TRIPS. Ці гарантії включають обов'язкове ліцензування і так зване раннє залучення патентованих лікарських засобів для виробництва препаратів-генериків [5, с. 18-19].

Нормами чинного законодавства України, зокрема ст. 55 Конституції України, ст. 20 Господарського кодексу України, ст. 16 Цивільного кодексу України, ст. 35 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та ст. 21 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» передбачений дієвий механізм захисту прав власників патентів на винаходи та торговельні марки, який здійснюється уповноваженими державними органами у встановленому законом порядку.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що основною проблемою захисту прав інтелектуальної власності у медичній галузі сьогодні є те, що активність звернення правовласників в уповноважені державні органи, зокрема, до суду, залишається низькою. Проте, як свідчить аналіз правозастосовчої практики, захист прав ІВ в судовому порядку є сьогодні найбільш дієвим для об'єктивного вирішення спорів, поновлення порушених прав і відшкодування заподіяних збитків.

Тому на порозі вступу до СОТ необхідно не боятися можливих санкцій за порушення прав ІВ, а вчитися компетентно і цивілізовано вирішувати проблемні питання в цій сфері й переборювати в собі правовий нігілізм, що є характерним для суспільства.

Таким чином, щоб побудувати цілісну систему законодавства стосовно прав інтелектуальної власності, необхідно орієнтуватися на умови єдиного ринку й узагальнювати те, що вже накопичено в окремих сегментах законодавства. Як основний інвестор у науково-технічну сферу, держава має здійснювати гнучку політику у сфері використання наявного в країні інтелектуального науково-технічного потенціалу, створеного за рахунок бюджетних коштів. Крім того, мова йде не тільки про закріплення прав на результати науково-технічної діяльності за державою, а й про необхідність використовувати наявні державні регулятори для активізації діяльності виробників продукції, інвесторів у галузі створення і залучення в господарський обіг результатів науково-технічної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996р. № 123/96-ВР. – Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 22. – Ст.86.
2. Селіваненко В.В. Форми порушення та захист прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/HP/Downloads/Chkup_2013_3_56.pdf.
3. Ілляшенко А.В. Державна політика щодо об'єктів права інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/43198/1/Illiashenko_state_policy_IP.pdf

4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

5. Греков Є., Грекова М. Розвиток права інтелектуальної власності в медичній сфері в аспекті реалізації права особи на доступність лікарських засобів // Право і суспільство. – 2014. – №1. – С.15-22.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Москаленко В.В.

Студент II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Гончарова А.В.

к.ю.н., доцент, заступник директора з міжнародних зв'язків ННІ права

Сумського державного університету

Медіація – це неформалізована, але чітко структурована процедура врегулювання спору за участі нейтрального посередника (медіатора), який підтримує сторони у досягненні ними взаємовигідного рішення. Медіація має добровільний, а не зобов'язальний характер: сторони за власним бажанням можуть припинити медіацію або продовжити її. Сторони самі або доходять згоди або ні, за них ніхто не приймає рішень. Однією з умов медіації є її конфіденційність: усе, що відбувається під час медіації, залишається в таємниці. Медіація як шлях врегулювання спору, зорієнтована, насамперед, на інтереси сторін: віднаходження рішення не обмежується виключно правовим предметом спору, воно охоплює широке коло питань, пов'язаних з економічними, фінансовими чи то особистими інтересами сторін [1].

Розвиток альтернативних методів вирішення спорів набув популярності в середині 70-х роках ХХ століття. Першими, хто запровадив медіацію на державному рівні були США, а згодом і більшість країн Європи почали розвивати медіацію як один з альтернативних методів врегулювання спорів. Медіація має ряд переваг:

- сфера застосування медіації не обмежується певним видом конфліктів, її проведення можливе у будь-яких спорах;
- сторони самі між собою узгоджують, які питання економічного та виробничого характеру, і в якому об'ємі, вони хочуть обговорити;
- процедура медіації гнучка й неформалізована, тому її легко підлаштувати до потреб сторін.

Попри всі переваги медіація має ряд недоліків: